

AZ EMBERI BIODIVERZITÁSTÓL RÉGI GYÜMÖLCSFAJTÁINK GÉNMEGŐRZÉSÉN KERESZTÜL A NÖVÉNYKERT TÖRTÉNETÉIG

– A MAGYAR BIOLÓGIAI TÁRSASÁG XXVI. VÁNDORGYŰLÉSÉRŐL –

Az elmúlt ősszel immár huszonhatodik alkalommal került megrendezésre a Magyar Biológiai Társaság vándorgyűlése. A kétnapos találkozónak a Fővárosi Állat- és Növénykert Barlangterme adott otthont.

A Magyar Biológiai Társaság a magyar biológusok és a határterületi tudományokkal foglalkozó szakemberek több mint fél évszázada – 1952 óta – működő tudományos egyesülete. Tagsága jelenleg mintegy 3000 főt számlál. A Társaság céljai közé tartozik: a biológia és határtudományainak művelése, e tudományok fejlődésének és társadalmi elismerésének segítése, a biológiaoktatás színvonalának emelése, valamint a magyar biológusok érdekképviselete. Az MBT szakmai tevékenységét 11 szakosztályán és helyi csoportjain keresztül szervezi. Az egyes szakosztályok a szakmai ágazatok szerint szerveződnek, néhány közülük több mint száz éves múltra tekint vissza. A Botanikai és az Állattani Szakosztály jogelődei például már az 1852-ben megalakult Királyi Magyar Természettudományi Társulatban is működtek. A szakosztályok és a csoportok saját működési rendjük szerint előadói üléseket és egyéb rendezvényeket tartanak.

A 2006. november 9–10-én tartott Vándorgyűlés előadásai a következő témakörökhöz kapcsolódtak:

- A biológiai sokféleség és a megőrzés lehetőségei.
- Az állatkertek természetvédelmi, tudományos és oktatási tevékenysége.
- 140 éves a Fővárosi Állat- és Növénykert.

A gyűlés szakmai programját – a megnyitót követően – három plenáris előadás vezette be. Hahn István (ELTE) a botanikai monitoring módszertani kérdéseit, valamint az azzal kapcsolatos problémákat mutatta be. Példákon keresztül világított rá arra, hogy nagyon pontos tervezést igényel a monitoring vizsgálatok módszereinek, helyszínének, időléptékének stb. megválasztása és ezzel együtt a vizsgált terület diverzitás-értékének helyes kiszámítása. Előadása zárásaként a felsorolt problémák kiküszöbölésére alkalmas megoldásokat is felsorakoztatta.

A második plenáris előadás keretében Zsigmond Vince (FÁNK) az Állat- és Növénykert történetével és jövőbeni lehetőségeivel ismertette meg a hallgatóságot. Az előadást a régmúlt időkötéző fotók, kiadványok és sok érdekes történet színesítette.

A plenáris előadásokat Gyenis Gyula (ELTE) humán biodiverzitásról tartott bemutatója zárta. Nagy érdeklődéssel ismertük meg az emberi sokféleség genetikai alapjait, a rasszok kialakulásának történetét, valamint az alkat és a bőrszín evolúciós adaptációját.

A plenáris-szakaszt követően öt szekció szerint tematizált előadások következtek. A kétnapos rendezvény összesen huszonhat előadás hangzott el, minden előadás után lehetőség volt a hozzászólásra, vitára. A bemutatott témák között hallhattunk a biodiverzitás megőrzésének lehetőségéről zöldtetők vonatkozásában; legeltetett gyepék fajkészletének változásáról; Magyarország gyümölcs-géntartalékairól; a régi haszonállatfajták génvédelméről; a Pannonhalmi Arborétum botanikai vizsgálatáról; az állatkertek, mint informális tanulókörnyezetek szerepéről stb. A vándorgyűlésre a résztvevők poszteres bemutatóanyaggal is készültek, természetesen szintén a fentebb említett három témakörben. A tizenhárom posztert a gyűlés helyszínén, a Barlangteremben tekinthették meg az érdeklődők.

Érdekeségek az elhangzottakból

„...az Állatkertben is megtaláljuk történetének lenyomatát: az idős fehér nyárok, magas kőrisek, kocsányos tölgyek vagy vénicszilek valószínűleg az Intézmény területén eredetileg található folyómenti galériaerdők utolsó hírnökei. Az eredetileg ligeterdei növénytakarót igazolja az is, hogy számos, e társulásokra jellemző légyszárú faj, mint pl. a hóvirág, a ligeti csillagvirág vagy a gyöngyvirág jelenleg is kiválóan, sőt helyenként túl jól érzi magát a Kertben, és terjeszkedik.”

„Az a génállomány, amely az Afrikából kivándorolt *Homo sapiens* csoport génkészletéhez a legközelebb áll, valószínűleg azokban a csekélyszámú populációkban található meg, amelyek még a 20. században is viszonylagos izolációban éltek, csak csekély mértékben vették át a „civilizáció áldásait” és többé-kevésbé megőrizték a tradicionális kultúrájukat. Ilyenek például az afrikai busmanok és hadzák, az észak-szibériai mongoloidok egy része, a szibériai és grönlandi eszkimók, az Indiai-óceán andamáni és nicobari szigeteken élő őslakók és dél-amerikai indiánok néhány törzse.”

„A 2002-es országos felmérés szerint a selyemkóró fertőzöttség az észlelési szintű előfordulást is figyelembe véve több mint 200 000 ha-t érint.”

„Az atmoszférába kerülő üvegház-gázok (metán és dinitrogén-oxid) körülbelül 15%-a mezőgazdasági eredetű.”

„A gyepgazdálkodás számára ismertté vált egy „csodafű” a *Poa humilis*... a leginkább igénybe vett, ember által taposott területen is, amikor már alig van valami, ez a növény megtalálható.”

„A magyar nép a Kárpát-medencében az elmúlt másfél évezredben nemcsak jól használta a meglévő ismereteiből adódó eredményeket a természet használatában, hanem gazdagította is azt számos természetes és kultúrfaj gyümölcsféle kultivárjainak elterjesztésével. A nagytájunk gazdagon kínálta az erdős sztyeppék övében, a hegyvidéki melegkedvelő tölgyesekben, valamint az alföldi és déli fekvésű lejtők erdős sztyepp övezetében a legkülönbözőbb honos gyümölcsfajokat...”

NAGY ANITA
Szent István Egyetem
Tájökológiai Tanszék